מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין אשכחן כהנת לויה וישראלית מנא לן כדאמר ר' אבא אמר רב בת ובת ה"נ בת ובת כמאן כרבי עקיבא דדריש ווי אפילו תימא רבנן כולה ובת קרא יתירא הוא ואימא מי שיש לו אלמנות וגירושין בה כי לית ליה זרע קאכלה כי אית ליה זרע לא אכלה מי שאין לו אלמנות וגירושין בה אע"ג דאית ליה זרע נמי תיכול אם כן רבויי לויה וישראלית למה לי ולרבי עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ומאי כי תהיה לאיש זר כי תיבעל אלמנה וגרושה למה לי אלמנה להחמיר עליה וגרושה להקל עליה וצריכא דאי אשמעינן אלמנה הוא דכי לית לה זרע אכלה משום דחזיא לכהונה אבל גרושה דלא חזיא לכהונה אימא אע"ג דלית לה זרע לא אכלה ואי אשמעינן גרושה גרושה הוא דכי אית לה זרע לא אכלה משום דלא חזיא לכהונה אבל אלמנה דחזיא לכהונה אימא אע"ג דאית לה זרע נמי תיכול צריכא ואימא נבעלה לפסול לה אף מחזיר גרושתו לאיש זר אמר רחמנא מי שזר אצלה מעיקרא לאפוקי האי דלא זר אצלה מעיקרא הוא אי הכי חלל דלאו זר הוא (א) מעיקרא לא לפסול אמר קרא לא יחלל זרעו בעמיו מקיש זרעו לו מה הוא פוסל אף זרעו נמי פוסל ואימא משעת הויה דומיא דכהן גדול באלמנה מה כהן גדול באלמנה בביאה אף האי נמי בביאה ואימא עד דאיכא הויה וביאה דומיא דכ"ג באלמנה מה כהן גדול באלמנה בביאה לחודה אף האי נמי בביאה לחודה ורבי יוסי אומר כל שזרעו פסול פוסל וכל שאין זרעו פסול אינו פוסל מאי איכא בין ת"ק לרבי יוסי אמר ר' יוחנן מצרי שני ואדומי שני איכא בינייהו ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה ת"ק סבר מה כ"ג באלמנה שביאתו בעבירה ופוסל אף האי נמי פוסל ורבי יוסי סבר ככהן גדול מה כהן גדול שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל לאפוקי מצרי שני דאין זרעו פסול דכתיב בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל ה': רשב"ג אומר כל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו וכו': מאי איכא בין ר' יוסי לרבן שמעון בן גמליאל אמר עולא גר עמוני ומואבי איכא בינייהו ושניהם לא למדוה אלא מכהן גדול באלמנה רבי יוסי סבר מה כהן גדול באלמנה שזרעו פסול ופוסל אף כל שזרעו פסול פוסל רשב"ג סבר מה כהן גדול באלמנה שכל זרעו פסול ופוסל אף שכל זרעו פסול ופוסל לאפוקי עמוני ומואבי דאין כל זרעו פסול דאמר מר עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית: **מתני'** האונס והמפתה והשוטה לא פוסלין ולא מאכילין ואם אינן ראויין לבא בישראל הרי אלו פוסלין כיצד (ב) (היה) ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה

עיברה

אשכחן כהנת. דפסיל לה עבד: **כולה ובת קרא יתירא הוא.** דהא כתיב בקרא דלעיל מיניה ובת כהן ומאי למכתב אבתריה וכי תהיה אלמנה וגרושה: **אע"ג דאית לה זרע תיכול.** וכבהמה בעלמא חשיב: **אם כן.** דהאי קרא לקולא כתיב ולאשמועינן דזרע דעובד כוכבים ועבד לא פסיל רבויי לויה וישראלית דכתיב ביה למה לי דכתב ובת קרא יתירא השתא כהנת גופה אשמועינן דלא מיפסלא בזרע עובד כוכבים ועבד לויה וישראלית מיבעיא ואי משום לאשמועינן דמי שיש לו אלמנות וגירושין אפי' הכי כי אית לה זרע מיניה לא תיכול ואיצטריך למיסר לויה וישראלית האוכלת בתרומה בשביל בנה כהן דכי תינשא לזר ויהא לה זרע ממנו לא תשוב לתרומה במיתת בעלה הא פשיטא לן דכיון דכהנת גופה מיפסלא בזרע ישראל מתרומה דבי נשא כל שכן ישראלית האוכלת בשביל בנה אלא ודאי כי רבי קרא לויה וישראלית להכי רבייה שאם אוכלת בשביל בנה ונבעלה לעובד כוכבים ועבד אפי' אין לה זרע נפסלה דלא נפקא לן מכהנת כדאמרינן לעיל (דף סח:) כהנת היא דקדיש גופה כו': **ולרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין.** לאדם פסול והאי כי תהיה לאיש זר דלעיל לאו משום הויה נקט ולמימרא דאין ביאת פסול פוסלת אלא במי שראוי לקדש דהא אין קידושין לשום פסול והאי כי תהיה אם בא ללמד על ביאת פסולין אינו אלא לשון בעילה וכל הזרים אללה במשמע שתהא ביאתם פוסלת אפילו עובד כוכבים ועבד: **אלמנה וגרושה.** לאשמועינן עובד כוכבים ועבד למה לי: **אלמנה להחמיר כו'.** כלומר לאו למעוטי מי שיש לו אלמנות וגירושין אלא לגופיה איצטריך אלמנה כדי להחמיר עליה דאי לא כתיב ה"א אלמנת ישראל והיא בת כהן תיכול ואע"ג דאית לה זרע וגרושה איצטריך לכתביה רחמנא להקל עליה ולמימר (דכי נתגרשה מישראל להקל) דכי לית לה זרע מישראל תיכול דאי לא כתביה ה"א אע"ג דלית לה זרע לא תיכול דכיון דאיפסלה מכהונה מתרומה נמי מיפסלה: **ואימא נבעלה לפסול לה אף מחזיר גרושתו.** משניסאת לאחר דהא זר הוא אצלה ותפסי לו בה קידושין אלמה תניא בהחולץ (לעיל מד:) היא כשרה וולדה כשר ואוקימנא כשרה לכהונה וכ"ש לתרומה: ה"ג **חלל דלאו זר אצלה הוא לא ליפסול.** דהא חלל מותר אפילו בכהנת: **מקיש זרעו.** של כהן גדול מן האלמנה לו מה הוא פוסל האלמנה בביאתו מן התרומה כדיליף בפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עז.) ולא יחלל מי שהיה כשר ונתחלל וזו היא האלמנה אף זרעו החלל פוסל אשה בביאתו מן התרומה: **ואימא.** מדאפקה רחמנא בלשון כי תהיה משעת הויה אי קידש פסול את האשה פסולה עולמית ואפי' מת כאילו בא עליה: כהן גדול בביאה הוא דפסיל דכתיב (ויקרא כא) לא יחלל זרעו כשיש זרע חילל והכי נמי תנן בהבא על יבמתו (לעיל דף נו:) נתארמלו או נתגרשו מן הנישואין פסולות מן האירוסין כשרות: **מצרי שני.** פסול וזרעו כשר לת"ק כיון דהוא פסול פוסלה בביאה לרבי יוסי לא פסיל: הכי גרסינן **מה כהן גדול באלמנה ביאתו בעבירה ופוסל כו':** מצרי ואדומי שני ביאתן בעבירה דכתיב (דברים כג) שלישי ולא שני: **כל שאתה.** כהן נושא בתו אתה כהן נושא אלמנתו: **גר עמוני.** הוא ובנו ובן בנו עד סוף העולם פסולין אבל בתו כשרה דקיימא לן (לקמן דף עו:) עמוני ולא עמונית. לרבי יוסי דתלי טעמא בכל שזרעו פסול הואיל ויש בזרעו פסול פוסל ולרבי שמעון דתלי טעמא בבתו בבתו לא פסיל: **מתני' והשוטה.** אפי' על ידי חופה וקידושין לא פוסל ולא מאכיל דאין קנינו קנין: **הרי אלו פוסלין.** שהרי נתחללה בביאת פסול לה: **הרי ישראל שבא על בת כהן.** באונס או בפיתוי שלא לשם קידושין:

עיברה

ואימא מי שיש לו אלמנות וגירושין בה כו'. תימה דבכל דוכתא לחומרא מקשינן והכא פריך דנקיט לקולא:

אם כן רבויי לויה וישראלית. תימה דהא איצטריך לרבויי לויה וישראלית לאשמועינן דחוזרת בשביל בנה כדאמרינן בסוף יש מותרות (לקמן דף פז.) ויש לומר דמשמע ליה דאיצטריך לויה וישראלית לכל מילי דאיירי קרא ולאשמועינן דכי אית לה זרע נמי מן העובד כוכבים תיכול בשביל בנה לא איצטריך כיון דאשמעינן בכהנת דקדיש גופה:

כי תהיה כי תבעל. ואם תאמר לדידיה נמי איכא לאוקמי באלמנה לכהן גדול לרבי סימאי ונבעולה לכהן גדול אפי' לרבי ישבב ויש לומר דכל פסולי כהונה נפקא לן דמיפסלי בתרומה מלא יחלל אי נמי לא משמע ליה לאוקמי לאיש זר גבי כהן וא"ת ולוקמא בסוטה שבא עליה בעלה בדרך °דליכא אלא עשה דונטמאה ויש לומר דזר אצלה מעיקרא בעינן אפילו לרבי עקיבא כיון דלא הוי ממזר ומיהו קשה דלמה ליה למימר מאי כי תהיה כי תבעל בפשיטות הוה מצי למיפרך דלמאי איצטריך קרא לרבי עקיבא לעובד כוכבים ועבד דהשתא ממזר הוי מיפסלא בביאתו מיבעיא כדאמר בפרק עשרה יוחסין (קידושין עה: ושם):

כהן גדול באלמנה בביאה לחודה. כדאמר בפ' עשרה יוחסין (שם דף עח. ושם) בעל לוקה משום לא יחלל ואם תאמר היא גופה מנלן דלא בעינן תרתי הא כתיב לא יקח ולא יחלל ויש לומר דלגבי °כהן אין להצריך קידושין דכ"ש בלא קידושין וכיון שהכהן נפסל גם היא נפסלת:

ושניהם לא למדוה אלא מאלמנה לכהן גדול. עיקר טעמא הוי מלאיש זר אלא דמכ"ג באלמנה ילפינן במאי מסתבר לאוקמי קרא ואי לאו קרא דלאיש זר ליכא למילף מקל וחומר דאלמנה שמתחלל כדפירשתי לעיל (דף טו: ד"ה מה):

והמפתה והשוטה. הא דלא תנן קטן בהדייהו דלא תקינו ליה רבנן נישואין כדקתני בגמרא (לקמן דף ט:) שוטה וקטן שנשאו כו' אמר רבי יצחק דהיינו משום דבעי למיתני בסיפא וילדה דלא מיתני ליה בקטן:

לא פוסלין ולא מאכילין. לא איצטריך לאשמועינן באונס ומפתה דאין מאכילין ומשום לא פוסלין נקטיה ואפילו לרבי אלעזר דאמר °פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה נראה דלא מיפסלה בתרומה דאין זה לאיש זר:

ונשאת

עין משפט נר מצוה

לז א מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' א סמג לאוין קפא טוש"ע אה"ע סימן י סעי' ח:
לח ב מיי' פי"ו שם הל' ג סמג לאוין קכה:
לט ג מיי' פי"ב שם הל' יט סמג לאוין קיז קטו טוש"ע שם סי' ד סעי' ג:
מ ד מיי' שם הי"ח טוש"ע שם סעי' ג:
מא ה מיי' פ"ט מהל' תרומות הל' יג טוי"ד סי' שלא:

◆

מוסף רש"י

מי שיש לו אלמנות וגירושין בה. כגון ישראל, הוא דכי מת וזרע אין לה ושבה אל בית אביה וגו' (לעיל סח.) דאינו פוסלה בביאתו מלאכול (קדושין עה: וסוטה כו:). **שאין לו אלמנות וגירושין.** שלא תפסו לה בה קדושין, וכשמת אין שם אלמנות עליה (סוטה שם). **ולר' עקיבא דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין.** אין קדושין תופסין לאשה האסורה על המקדשה כלאו ורבנן פליגי עליה ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי (סוטה יח.). בהחולץ (מד:) בברייתא המחזיר גרושתו ר"ע אומר אין לו בה קדושין (כתובות כט:), או: דקתני (לעיל כ.) חלץ ועשה בה מאמר אין לאחר חליצה כלום כלומר אין המאמר תופס בה דקם ליה השתא בלא יבנה, ואמר בגמרא (נג:) תניא רבי אומר אין הדברים הללו אמורים אלא לדברי ר"ע שהיה עושה חלוצה כערוה (קדושין סח.). **מה הוא פוסל.** דכהן גדול הבא על האלמנה פוסל מן הכהונה ומן התרומה, דיליף לה מלא יחלל, שני חילולין במשמע, שמחלל אותה ואת הולד (סנהדרין נא.). **מצרי שני ואדומי שני איכא בינייהו.** לתנא קמא כל מצרי שהם האסור בקהל קאמר ואפילו שני, ומיהו שלישי לאו מצרי קרי ליה דישראל מעליא הוא (קדושין עה.). **מכהן גדול באלמנה.** שמצינו שמחללה בביאתו כדילפינן לה מלא יחלל, שני חילולין במשמע מדלא כתיב לא יחל, אחד לה ואחד לזרעו, ופוסל את אשה בביאתו (שם). **אף האי נמי פוסל.** ומצרי שני ביאתו בעבירה הוי (שם). **גר עמוני ומואבי איכא בינייהו.** לר' יוסי פוסל דהא יש מזרעו שהוא פסול, שהזכרים אסורים איסור עולם, ולר' שמעון הואיל ובתו כשרה, דעמוני ולא עמונית, אלמנתו נמי כשרה (שם).

מסורת הש"ס

א) [לעיל סח: לקמן פז.], ב) [לעיל סח: וש"נ], ג) [לעיל י: וש"נ], ד) [זרעו עם הכנוי חשיב ב' תיבות דלא הל"ל אלא לא יחלל זרע בעמיו שבשעת הליווי עדיין אינו זרעו שיכונה לו ומדכתיב זרעו הוא כאילו אמר זרע לו יהיו מקיש זרעו לו כ"כ בעלי סוגיות ע' שלי"ה דף סנג ד"ה ענין היקש], ה) קידושין עד., ו) [קידושין עה.], ז) [לקמן עו: עז. עח: קדושין סו: עה. כתובות ז: חולין סב:], ח) ס"א ל"ג, ט) צ"ל בן רש"ל, י) [לעיל נט:].

◆

תורה אור השלם

1. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
2. בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ט

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כי תהיה וכו' דליכא אלא עשה. עיין לעיל דף יא ע"ב תד"ה מאי נסתרה:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי הכי חלל דלאו זר הוא לא ליפסול כצ"ל ותיבת מעיקרא נמחק: (ב) במשנה כיצד הרי ישראל: